

36. FESTIVAL TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

KO BRUHNE LINTVERN ...

... umiri telo in duhá

Mentorica:

Urša Govekar,
prof. zgodovine in španščine

Avtorice:

Ivana Cvetko
Bina Fefer
Pia Govekar
Zala Mokotar

Vrhniko, marec 2022

Povzetek seminarske naloge s ključnimi besedami

KO BRUHNE LINTVERN ...

Avtorice naloge: Ivana Cvetko, Bina Fefer, Pia Govekar, Zala Mokotar

Mentorica: Urša Govekar, prof. zgodovine in španščine

Povzetek:

Učenke turističnega krožka smo se letošnje teme »Voda in zdravilni turizem« razveselile predvsem zato, ker se Vrhnika nahaja na vodnatem območju, v kraškem svetu, kjer je polno bruhalnikov, ponorov in manjših slapov. Ponosni smo na našo Ljubljano, reko sedmerih imen.

Pri poizvedovanju za raziskovalno nalogo smo se osredotočile na zgodbo. Omrežil nas je Lintvern, zmaj, ki ne bruha ognja, ampak belo peno. Torej zmaj ni strašen. Njegova pena se hitro spremeni v živahen potoček Belo, ki v Starem malnu lepo napolni bazen in dovrši podobo te turistične točke.

Razmišljale smo, kako bi vodo uporabile v zdravilne in športne namene in nastala je dnevna aktivnost, ki lahko blagodejno vpliva na celotno družino. Obenem spodbuja čuječnost vsakega posameznika, čisto nevede se obračamo nazaj k naravi. Ko bruhe lintvern ... pomiri telo in duhá.

Ključne besede: Star maln, Lintvern, voda, dihanje, narava

Učenke turističnega krožka

KAZALO

1	UVOD	1
2	VODE NA VRHNIKI	2
3	POT DO LINTVERNA IN STAR MALN	3
3.1	TURKOVE JAME	4
3.2	VODA V STAREM MALNU	4
3.3	ČISTILNA AKCIJA	5
4	DRUŽABNI DOGODKI V STAREM MALNU	6
5	STAR MALN V VIRIH IN LITERATURI	7
6	INTERVJU Z NIKO KOVAČ IN MARINO BILIČ	10
7	SPROŠČUJOČ DAN V STAREM MALNU ZA MAMICE IN OČKE	13
7.1	PLAN AKTIVNOSTI	13
7.1.1	PREDSTAVITEV AKTIVNOSTI ZA OTROKE	14
7.1.2	LOVLJENJE RAKOV	14
7.1.3	RISANJE PO TEKSTILU	14
7.1.4	ČAROBNA VODA	15
7.1.5	PREDSTAVITEV AKTIVNOSTI ZA MAMICE IN OČKE	15
7.1.6	HOJA PO POTOKU BELA	15
7.1.7	SPROŠČANJE OB ZVOKIH NARAVE	16
7.1.8	POTOP V VODO	17
7.1.9	ZAKLJUČEK DEJAVNOSTI	17
8	PREDSTAVITVENI NAČRT	18
9	FINANČNI NAČRT	19
10	IDEJE ZA NADALJEVANJE	19
11	ZAKLJUČEK	20
12	VIRI IN LITERATURA	21
12.1	SLIKE	21

1 UVOD

Na Vrhniki imamo veliko vodnih zanimivosti, saj smo del kraškega sveta. Voda ponekod bruhne na dan in spet drugje ponikne pod zemljo, zato se zdi še posebej skrivnostna.

Težko je bilo izbrati en kotiček, pri katerem se človek spočije, naužije vseh naravnih lepot in se napolni z novo svežo energijo. To se nam je namreč zdel najpomembnejši cilj pri izdelavi naloge.

Po vseh težkih razmerah, ki smo jim bili priča v zadnjih dveh letih, je že sam naslov letošnjega festivala pomenil svežino. Dekleta smo se pogovarjala o temi in ugotovila, da voda že v osnovi zdravi, osveži, čisti energijo, simbolizira vedno nove začetke in pot, ki vodi na cilj. *Bolje biti tam, kjer je dobra voda, kot tam, kjer je dober kruh*, pravi slovenski pregovor. Verjetno bo nekaj na tem, saj smo prav na Slovenskem bogati s pitno vodo.

Po obisku Turističnega društva Blagajana in pogovoru z gospo predsednico Mirjam Suhadolnik, smo se učenke turističnega krožka odločile, da izberemo Star maln. To je že priljubljena turistična točka v našem kraju. Kot izziv smo si dekleta zastavila organizacijo dnevnega dogodka, ki bi popestril dan najmlajšim udeležencem in sprostil dan njihovih obremenjenih staršev. Z energetskega učinkom vode, ki na plan izbruhne malo višje nad Starim malnom, bomo odraslim ponudile neke vrste meditacijo, njihove malčke pa zaposlile z različnimi vodenimi dejavnostmi. Ko bruhne lintvern ... umiri telo in duhá.

2 VODE NA VRHNIKI

Sprva smo si dekleta zastavila vprašanje, katere vode so v naši okolici in bi jih lahko uporabile pri raziskovanju naše teme. Začele smo z informativnim brskanjem in našle sledeče podatke.

Na Vrhniki je zagotovo najbolj znan vodni vir reka Ljubljanica. Zanimiva sta oba njena izvira. Močilnik, kjer izvira Mala Ljubljanica in Retovje, z Malim ter Velikim Okencem, kjer izvira Velika Ljubljanica. Ljubljanico so dobro izkoriščali že Rimljani, saj je predstavljala pomembno plovno pot proti takratni Emoni oziroma Ljubljani. Zanimiva je seveda še danes, ker iz takratnih časov ostaja pomembno arheološko nahajališče. V njej je svoj dolgčas preganjal tudi Ivan Cankar, ki jo je v svojih delih večkrat opeval. Prav to je bil razlog, da smo težile k drugi destinaciji.

Eden od zanimivejših potokov je potok Bistra, po katerem je dobil ime grad Bistra. Danes je v njem Tehnološki muzej Slovenije. Potok ima sicer več kraških izvirov in je eden od pritokov že prej omenjene Ljubljanice.

Kot zanimivost velja na Vrhniki omeniti tudi Furlanove toplice. Na tem območju iz velikih globin na površje prihaja topla voda, katere temperatura se giblje med 19,5 in 22,4 stopinje Celzija. Da temperatura ni stalna, naj bi bilo krivo mešanje vode z bližnjo Ljubljanico. Izvira žal ni videti, saj je površina pokrita z betonskimi in kovinskimi pokrovi.

Ribniki pri stari opekarni veljajo za sproščujočo izletniško točko, kjer je moč opazovati naravo v vsej njeni prvinskosti. Okoli ribnikov lahko gremo peš ali s kolesom. Tam najdemo labode in race v vsej njihovi gracioznosti, ribiče, ki lovijo krape in ščuke in si odpočijemo ob razgledu na zapuščene barvite čolne ter na nežno modro vodo.

Potok Bela, v dolini katerega se nahaja Star maln, izvira severno od Vrhnik in spada med povirne potoke Ljubljanice. Potok je dolg 1.08 km. Teče skozi celo Vrhniko in se izliva v Malo Ljubljanico na Vrhniki. Ima več izvirov, med temi je najbolj poznan izvir Lintvern (zmaj). Zmaj je pritegnil našo pozornost in začelo se je raziskovanje.

3 POT DO LINTVERNA IN STAR MALN

Do Lintverna pridemo iz Starega malna. Star maln je izletniška točka v občini Vrhnika. Nahaja se v dolini potoka Bele ob vznožju gozdnatega pobočja Planine. Je priljubljena turistična točka in ena glavnih znamenitosti Vrhnike. Poln je zanimive zgodovine, prireditev in lepote narave na ogled obiskovalcem.

Slika 1: Star maln

Lintvern je naravni spomenik, kraška znamenitost in kraški izvir. Največja oziroma najbolj poznana znamenitost Lintverna je kraška zaganjalka ali občasni bruhalnik. Ime zaganjalka pomeni, da v času nizkega toka skozi izvir teče le nekaj litrov vode na sekundo, ob izbruhu pa preko 500 litrov na sekundo. Po svetovnem merilu je eden največjih izbruhov vode v merilu, koliko litrov vode izbruhne na sekundo. Ob deževnem obdobju lahko izvir bruha večkrat na dan, v sušnem obdobju pa lahko med izbruhoma mineta tudi dva tedna. Gospod Franci Gabrovšek, vrhniški jamar in krasoslovec, ki je zaposlen na Inštitutu za raziskovanje krasa v Postojni, pravi, da bodo iz svojih raziskav pri Lintvernu kmalu dokaj natančno napovedali njegove izbruhe. Potok Bela je dobil ime po beli barvi vode oziroma spenjeni vodi, ki izbruhne iz zaganjalke. V preteklosti se je imenoval Šumljak po šumečem zvoku vode med izbruhom. Ker je izvir Lintvern na kraškem območju ta ponikne in je ponikalni izvir. Ob njem so tudi zaradi tega že našli človeško ribico.

Slika 2: Izvir Lintvern

3.1 TURKOVE JAME

Okolica Zaplane ima zelo bogat podzemni svet. Tam se nahajajo tudi Turkove jame. V Sloveniji je veliko jam pod tem imenom, a prva je bila prav ta, odkrita leta 1926 in označena s katastrsko številko 41. Na koncu 900 metrov dolge jame je aktiven in stalni vodotok. Ta naj bi vodil do potoka Bela v Starem malnu vse do Lintverna. Ker pa jame še niso temeljito preiskali jamarji, ne moremo biti stoo odstotno prepričani.

3.2 VODA V STAREM MALNU

V starem malnu je voda čista, kar je bilo potrjeno let 2021, ko so vzorce vode poslali na Inštitut za vode Republike Slovenije. Poslali so več vzorcev iz samega izvira, bazena in pitnika, ki izhaja iz zajetja v bližini Lintverna. Vse vode so bile potrjene pitne. Prav tako so rezultati pokazali, da je trdota vode visoka, kar je posledica tega, da voda teče po območju kraškega površja. Da je voda čista, se strinjajo tudi potočni raki jelševci, ki prebivajo v bazenu. Te je leta 2019 preučeval Zavod za varstvo narave, saj so raziskovali, koliko rakov je še v slovenskih potokih. Rake privabijo na plan tako, da jim natrosijo malo mesa, ki ga le-te hitro pojejo. Poleg rakov so v Starem malnu tudi ribe, a jih je občutno manj.

Slika 3: Rak jelševac

Voda v Starem malnu je mrzla, saj se ob vsakem izbruhu Lintverna nova mrzla voda pomeša z že ogreto. Prav zato poleti voda doseže največ 20 stopinj Celzija pozimi pa 3 do 5 stopinj Celzija in lahko tudi zaledeni. Kljub hladni vodi je Star maln priljubljena kopalna in turistična točka poleti ter zadnje obdobje tudi pozimi. Takrat si obiskovalci ogledujejo zaledenel bazen in lepo zasneženo pokrajino.

Sliki 4 in 5: Star maln pozimi

3.3 ČISTILNA AKCIJA

Ko Lintvern izbruhne, hkrati z vodo prinese tudi liste in blato, ki ga spotoma spere z brežine. Posledica tega sta blato in umazanija, ki se nabirata v bazenu. Zato na vsaki dve leti očistijo bazen. Da odpeljejo vso umazanijo, morajo uporabiti bagre in tovornjake. Ker pa v bazenu prebivajo prej omenjeni raki, morajo biti izredno previdni in ne smejo kopati kadarkoli. Po strokovnem priporočilu Zavoda za varstvo narave je čiščenje mogoče od oktobra do februarja. Najprej dvignejo zapornico, da se voda odteče, nato pa naslednji dan začnejo čistiti. Na pomoč jim priskočijo tudi gasilci, ki sperejo umazanijo s sten bazena.

Slika 6: Čistilna akcija v Starem malnu

4 DRUŽABNI DOGODKI V STAREM MALNU

Preden je Star maln postal turistična točka je tam stal mlin. Na to spominjajo ostanki zidu in mlinsko kolo. Po njem je kraj dobil ime. Žal pa se je ta sesul sam vase ob koncu prve svetovne vojne. V turističnem društvu Blagajana si prizadevajo da bi ga obnovili oziroma še enkrat zgradili. Trenutno v Starem malnu stoji leseno kolo pod bazenom. Star maln je sčasoma postajal priljubljena destinacija Vrhničanov. Tam so se družili, kopali in uživali v naravi. Tako se je počasi skozi zgodovino razvijala turistična dejavnost v Starem malnu in zgradila se je koča. V tej deluje okrepčevalnica. V zadnjem desetletju sta se zamenjala dva najemnika okrepčevalnice. Trenutno je lastnik turistično društvo Blagajna, ki ima načrt obnoviti kočo. V koči imajo čez celo leto pestro kulinarično izbiro. Ponujajo velik izbor jedi na žlico in odlične sladice. Čez poletje si lahko privoščite meso in zelenjavo na žaru.

Veliko obiskovalcev pride pozimi na kopanje, saj naj bi bilo kopanje v mrzli vodi povezano z meditacijo. Na Vrhniki je veliko ljudi, ki se s tem ukvarja profesionalno, pridejo tudi tujci, večinoma Rusi. Led razbijejo in plavajo. Najbolj pogumni se privežejo in plavajo pod ledom. Pozimi voda doseže od 3 do 5 stopinj Celzija.

Slika 7: Zimsko kopanje v Starem malnu

V Starem malnu se letno odvijajo različni dogodki in nekaj stalnih, vsakoletnih: Živel 1. maj in Tu smo doma. V Starem malnu se predstavljajo številne glasbene skupine in kulturna društva. Na teh dogodkih je poseben poudarek na lokalni in slovenski kulinariki npr. vrhniški štruklji, žganci, obare, jota, enolončnice, žar, jabolčna pita, štrudelj, ocvrta jabolka, sladica Snežena kepa, carski praženec Star maln ... Živel 1. maj poteka vsako leto 1. in 2. maja. Organizirajo piknik ob spremljavi ansamblov, potekajo razne delavnice za otroke in odrasle in običajno učne urice kuhanja z obiskom znanih kuharjev. Prireditvev Tu smo doma je vsako leto konec junija. Domačini in priseljenci se srečajo v Starem Malnu ali na Sveti Trojici. Na prireditvi sodelujejo društva, organizacije in posamezniki, ki predstavljajo svojo dejavnost. Organizirane so ustvarjalne delavnice za otroke, športna tekmovanja, peka palačink, coctail bar. Dogodek se odvija ob spremljavi glasbe že dvanajst let zapored.

Sliki 8 in 9: Prireditev Tu smo doma

5 STAR MALN V VIRIH IN LITERaturi

Star maln je bil v preteklosti večkrat omenjen v literaturi. O njem so pisali Janez Vajkard Valvasor, Ludvik Schönleben, pater Martin Baucer, Ivan Cankar in mnogi drugi.

"Gotovo je notri zmaj- so dejali preprosti ljudje- ki ni mogel na dan, ker je bila luknja premajhna, če pa so z drogom suvali in bezali, se je zmaj razkačil in bruhal pene.

Čeprav sem vse to imel za bajko in norčijo, sem vendarle poslal po poštarja, brž ko sem prišel na Vrhniko ... Naposled je (poštar) dodal, da je pred dvema letoma ujel zmaja, ga nesel domov in tu obesil. Visel je tri tedne ..."

J. V. Valvasor, 1641 – 1693

Izvir Lintvern je tako imenovana "zaganjalka". To pomeni, da v času nizkega toka skozi izvir teče le nekaj litrov vode na sekundo, ob izbruhu pa preko 500 litrov na sekundo. V deževnem obdobju lahko izvir bruha večkrat na dan, v sušnem pa lahko med izbruhom mineta tudi dva tedna.

"Kakih 4000 korakov od Vrhnike izvira potok, ki mu Slovani pravijo Stari mlin. Teče s polnim tokom štiri, pet dni, nato pa za ravno toliko dni izgine pod zemljo in se mu struga popolnoma posuši. Nato prekine svoje mirovanje in zopet priteče voda iz globin in potok je pet dni poln, nakar se spet posuši. Če udariš s palico po skali izvirka, ko ta miruje, tedaj udari voda vsa v penah iz globin in napolni strugo potoka, a kmalu se umiri in zopet usahne. Leta 1650 po Kr. nas je skupina hodila po teh suhi strugi. Vreme je bilo jasno in sonce je sijalo, ko nam je nenadoma prižuborela nasproti polna struga vode in nas opomnila, da je mirovanje potoka prenehalo. Morali smo se hitro umakniti na breg in nadaljevati pot po bregu ob kipečih valovih." (Martin Baucer, Zgodovina Norika in Furlanije, 1663)

V vodiču za popotnike po slovenskih krajih iz leta 1827 je bila zaradi svoje ugodne prometne povezave in bogate zgodovine omenjena tudi Vrhnika. Da bi v kraj privabili kar največ gostov, so ugledni vrhniški možje leta 1888 ustanovili Društvo za olepšavo trga Vrhnike in njene okolice, danes Turistično društvo Blagajana. Lepo urejene poti, drevorede, parke, razgledne točke, zanimive naravne danosti, so povezovali v vabljivo celoto. Biser v tej ogrlici je tudi Lintvern, izvir potoka, ki je imel nekoč na poti od izvira do mlina ime Šumljak, danes pa mu

rečemo Bela.

Ivan Cankar je v knjigi Nina napisal: "Od daleč sem zagledal samotni, polrazpal mlin, in kakor vselej, kadar sem ga zagledal, me je obšla skrivnostna groza. Mlin je visel visoko, kakor nad brezdom. Izpod njega je curljal v globel siromašen potok, ki se je skoro ves izgubljal med nasutim kamenjem ..."

Po koncu prve svetovne vojne so člani Olepševalnega društva postavili kažipote k Sv. Trojici, Lintvernu in v Močilnik. Izkrčili so pohodne poti s Planine do Kurena, skozi Jelovškov gozd do Lintverna ter naprej do Blatnega in Starega dola. Leta 1931 so na območju Starega malna posadili 2000 čebulic narcis, a v kasnejših zapisnikih preberemo, da se jih je prijelo le četrtnina. V začetku tridesetih let prejšnjega stoletja so svoje delo posvetili nakupu zemljišča na Planini, postavitvi razglednega stolpa, skromne kočice, kleti in vodnjaka. 1937 pa so pri Lintvernu postavili klopi in mizo za izletnike.

Slika 10: Star maln – stara razglednica

Janez Vajkard Valvasor je v Slavi vojvodine Kranjske zapisal:

"VODA, KI SAMO OB DOLOČENEM ČASU TEČE, SICER PA LE, ČE SE JE DOTAKNEŠ"

Med Logatcem in Vrhniko, ob strani, v gorah in divjinah, na levo, če hočeš iz Logatca na Vrhniko, prideš do vode, ki ima prav čudne muhe in neverjeten ustroj. Če se je dotakneš, teče, sicer pa ne.

Zvedel sem zanjo leta 1684., ko sem 24. junija tistega leta jahal proti domu iz Lokve ... nedaleč od Logatca. Tu sem poizvedoval pri kmetih za to ali ono redkost ter zvedel, da je v tem kraju taka voda. Dejali so, da so jim stari ljudje pripovedovali to kot resnico. Ker pa mi ni zadoščalo ... , sem se dal 25. junija ... peljati tja skozi divjine. Rekli so, da približno vedó, kje je tisti jarek, in da bomo med potjo prišli do dveh kmetij, kjer bomo lahko pritegnili še moža, ki bo

bolje vedel, kje je tista voda. Povedali pa so tudi, da ni mogoče priti tja s konjem in jahati prav do vode. Kljub temu sem jahal z njimi, zanašajoč se na varno stopanje svojega konja ... Druge svoje konje in sluge sem poslal naprej na Vrhniko, dva kmeta pa sta me vodila skozi velike divjine med visokimi hribi in skalami, dokler nismo prišli do omenjene kmetije. Od tod je šla z nami ženska, ki nas je spremila do druge hiše. Gospodar, kmet po oblastjo kneza Eggenberskega, je bil doma in nas je peljal k vodi, kamor smo želeli ...

Voda se imenuje Bela. Ker je v globoki dolini, sem imel precej opravka in truda, da sem brez škode spravil konja dol. Voda ne teče vedno, temveč le enkrat ponoči okoli dvanajste, in enkrat podnevi, okoli devete predpoldne. Ko smo prišli v dolino, so bila tla še mokra in vlažna, tako da se je videlo in poznalo: voda je morala teči malo pred našim prihodom. Bilo pa je, ko smo prispeli dol, okoli desete predpoldne. Čez pol ure ... se je vse posušilo. Vsakokrat teče voda ne dalj ko četrte ure in potem spet preneha.

Hotel sem vodo še tisti dan preizkusiti, nisem pa mogel do nje, ker je bila luknja zadelana s kamenjem ... Brez železnega orodja in težkega dela ne bi bili tako lahko prišli zraven. Bila je nedelja, zato nisem hotel siliti ljudi k delu, temveč sem to preložil rajši na poznejši čas. Vendar sem z dolgim drogom poizkusil drezati med skale, vode pa ni hotelo biti. To je v meni vzbudilo velik dvom o resničnosti tega ...

Ko sem nato jahal proti Vrhniki, sem izpraševal precej različnih ljudi. Vsi so mi potrdili, kar sem prej povedal in še dodali, da je luknja šele dve leti zamašena, zato da ni mogoče priti do vode, dotakniti se je in jo pripraviti, da bi tekla. Sami da so, kadar so pasli živino in je sonce močno pripekalo, razburili in razdražili vodo na ta način, da so s palico ali z drogom drezali v luknjo, tulili ali vpili; takoj da se je voda prikazala in pritekla, toda čisto bela. Z njo so napajali živino. Povedali so tudi, da je voda prav zdrava za pitje in da garjava ali srahljiva živina ozdravi, če se v njej opere. Vprašal sem še, zakaj ne bi šli in odmašili luknje ... zlasti ker je voda tako zdrava za razne bolezni in ker zaradi zadelave trpi živina, ki poleti popoldne ne more dobiti vode ... Odgovorili so, da si nihče ne upa, ker so prepričani, da so v tisti gori zmaji. Prej da niso vedeli, zakaj voda od drezanja priteka, in sicer bela ko milnica. Gotovo je notri zmaj – so dejali preprosti ljudje – ki ni mogel na dan, ker je bila luknja premajhna; če pa so z drogom suvali in bezali, se je zmaj razkačil in bruhal pene. Ko sem dalje vprašal ... zakaj voda vsako noč in vsak dan le četrte ure teče, je neki kmet svojo kmečko modrost izrazil s temle odgovorom: »Vidim, da še niste dovolj učeni, če tega ne veste, ko vam je vendar že znano, da je zmaj notri. Vzrok je tale: Tam, kjer leži zmaj, je studenec; ko se voda nabere in postane tako velika, da je ima zmaj preveč, jo odlije. Tako gre venomer naprej.« Zadržal sem smeh; vendar sem se moral čuditi, da ima takle robot kmet, ki ne zna ne brati ne pisati in redko med ljudi pride, toliko soli, da mi navede sicer popolnoma napačen in prazen, vendar za takšno klado in zarobljenca dovolj bister in pameten vzrok. Zato sem se še naprej razgovarjal s tem častitim vaškim fizikom in paradoksistom, da bi se naučil od njega še več subtilnosti; vprašal sem ga, kako neki more vedeti, da prebiva tam notri zmaj. Dejal je: "Zmaj kar naprej živi, dokler je pod zemljo, in ne pogine, pa čeprav bi živel tisoč let. Ko pa pride iz zemlje na zrak, tedaj se za njim vse podre in utrže, dokler ga ne ubije." Dodal je, da je v življenju videl že tri zmaje: še pred dvema letoma, da je iz tiste luknje prišel mlad zmaj in tedaj, da se je luknja zasula, ker se je za njim vse utrgali in s hriba vsulo, dokler ni obležal ...

Ko se ob tem zmajskem razgovoru novega kartezijanca ali paracelsa in pravljicarja nisem mogel dlje vzdržati smeha, se je skliceval na priče ter potrdil stari pregovor: *nullum mendacium tam est impudens, ut teste careat - nobena pravljica ni tako nesramna, da bi bila brez priče*. Rekel mi je, če ne verjamem, naj le vprašam poštarja z Vrhniko, gospoda Hoffmanna; le-ta da je zmajiča mrtvega odnesel domov.

Čeprav sem vse to imel za bajko in norčijo – saj drugega tudi ni – in bi se bil laže dal prepričati, da se je ugnezdil temu priložnemu filozofu črv v možganih, ko zmaj v omenjeni luknji, sem vendarle poslal po poštarja, brž ko sem prišel na Vrhniko. Précej je prišel k meni v gostilno.

Tam je tudi poštar podkrepil vsa pričevanja. Povedal je še, da je pred dvema letoma pogosto bil tam, ko so lomili lehnjak za zidavo cerkve. Lintvern je bruhal tako močno, da so se kamnolomci ob deveti uri zjutraj morali umakniti deroči vodi. Tudi sam poštar je ujel malega zmaja, komaj ped dolgega in podobnega kuščarju.

Valvasor se je 2. septembra 1684 do izvira vrnil še enkrat s štirimi kmeti. Z njihovo pomočjo je po odmikanju skal prišel do luknje, čevelj široke, ki se zajeda v živo skalo. Z drogom je suval v luknjo in bil priča nenadnemu izbruhu bele vode kakor milnica. Napolnil je steklenko z belo peno, ki se je kmalu očistila. Čez pol ure je ponovno poizkusil s suvanjem in renčanjem v luknjo in voda je ponovno pritekla na plan. Valvasor piše, da luknja ne gre naravnost v skalo, ampak je nagnjena približno 22 stopinj. Sklepal je, da voda priteče na plan po sifonu ali nategi, na enak način, kakor je kasneje pojasnjeval tudi pri Cerkniskem jezeru.

6 INTERVJU Z NIKO KOVAČ IN MARINO BILIČ

Opravila ga je učenka Pia Govekar, ki se je z izprašanima tudi dogovorila, da v kratkem (5. 3. 2022) opravi svoj prvi potop v Starem malnu. Tako bo pridobila potrebna navodila in izkušnjo za našo aktivnost v mesecu aprilu.

Pia: Ali se lahko na kratko predstavita?

Marina: Sem andragoginja, delam v šoli, zanimajo me meditacija in alternativna medicina, kako izključiti zunanji svet in se odpočiti od stresnih dejavnikov.

Nika: Sem fizioterapevtka, bownova terapevtka, raziskujem alternativne metode zdravljenja, mislim, da sta danes pomembna um in duh človeka, ne samo fizična pripravljenost, s tem namenom sem tudi začela s kopanjem v ledenih vodah.

Pia: Zakaj sta se začeli potapljati v mrzle vode (je za vaju to neke vrste meditacija, sproščanje in kakšne učinke ima do sedaj to v vajinem življenju)?

Marina: Že dolgo me je to privlačilo, na začetku me je bilo zelo strah. Opazovala sem Mileno Oblak Erznožnik, najino mentorico. Obiskala sem njene delavnice. Zdelo se mi je nemogoče, da bi to sploh naredila, potem sem obiskala njene delavnice in se šla kopat. Prvič me je bilo noro strah, imela sem močno željo, ampak res me je bilo strah. Zame osebno je bil to izjemen dogodek. Pomembna mi je bila podpora nekoga, da se ob tem počutim varno. Potop mi pomeni osebno zmago, vse se da, če imaš voljo. Počutila sem se super, kot da bi premagala vse na tem

svetu. Spopad z občutki pri potopu, mi predstavlja meditacijo, stik same s seboj. To naredim, ko res rabim novo energijo. Čutim, kako nemir odplava stran, dobim občutek, da sem tukaj in zdaj, da težave in problemi niso pomembni. Potop mi pomeni umiritev in streznitev, kot bi mi nekdo rekel, vse je v redu. Po njem sem umirjena, imam veliko energije in sem zelo vesela.

Nika: Že dolgo sem imela to aktivnost na vidiku, življenje je šlo mimo mene. Imela sem čustveno izgubo in boje sama s sabo. Počutila sem se tako, da bi lahko šla sama v vodo. In sem tudi šla. Nisem vsakič zmogla iti v vodo, odvisno je, kako se počutiš v določenem trenutku. V sebi imam ogromno jeze. Občutek, da to lahko naredim, mi da notranjo moč, slabe stvari in slabo energijo odplavi stran. Potem se počutim umirjeno, bolj lahkotno.

Pia: Kako sta s tem začeli (sami, knjige, kdo pomagal, Wim Hof, Emil Ledenko)?

Nika: Samo šla sem, nepripravljena, brez kopalk, brez brisače, nekaj dihalnih vaj sem naredila, kasneje sem spoznala, da je to metoda Wima Hofa. Danes poskušam narediti svojo pripravo, se umiriti.

Marina: Pred leti sem slišala za Wim Hofa, pogledala sem posnetke. Po opazovanju Milene sem opravila vaje po njenih navodilih. Ne prav po metodi Wim Hofa, imam krajši sistem dihanja. Priprava je pomembna. Um mora biti usklajen s telesom. To ni samo kopanje, ni samo želja, glava in telo morata biti usklajena. To se naredi skozi dihalne vaje. Dlje, kot to delam, vidim razliko, da ni več panike, da ne rabim panike, s predihavanjem sem premagala paniko. Nisem se tuširala z mrzlo vodo, kot nekateri, preden začnejo s potopi v hladni vodi.

Pia: Kako postopek potopa izgleda? Ali pri dihalnih vajah pred potopom poslušata glasbo glede na to, da sta glasbenici?

Nika: Nimam posebnih postopkov potopa. Z nekom se potopim, ko je konec, se pogovorim z nekom, kaj se mi dogaja... Vsakič je drugačna izkušnja.

Marina: Treba je ogreti telo, se umiriti. Naredim hitre dihalne vaje, potem grem notri. Prve pol minute je lahko šok, panika, v miru predihaš, presekaš črto, potem je vse v redu... Vsaka voda je drugačna, ena bode, druga ne. Ko prideš ven, te začne ogrevat, telo se začne segrevat in te začne trest, oziroma začneš drhtet... tega se ne smeš ustrašiti. Paše mi še hoditi potem.

Nika: Pred potopom je potrebno neke vrste strahospoštovanje. Ni pametno misliti, da je stvar čisto preprosta. Pred potopom mi je pomembna tišina, zvoki narave.

Marina: Pred potopom je tudi meni pomembna tišina in mir.

Pia: Koliko stopinj je imela najbolj mrzla voda v katero sta se potopili?

Marina: Cerkniško jezero 3 stopinje.... Imam željo iti v Pekel, nekje blizu blizu Cerknice.

Nika: 4 - 5 stopinj Star maln. Mislila sem si, da bo kopanje v morju čisto preprosto. Imelo je 13 stopinj, naj bi šlo brez problema. Ker sem podcenjevala potop, je šlo v morju težje kot sicer.

Pia: Koliko časa zdržita v vodi?

Marina: Več minut, odvisno, kako mrzla je voda. Včasih več kot 10 minut, drugič 3 minute. Toliko, da se pomirim. Samo ven in not, se mi zdi brez veze, se sploh ne umiriš.

Nika: Od minute do 7 minut, nikoli se nisem štopala. Ni pomembno, koliko zdržiš, da bi podiral rekord vedno več, tekma s časom nima efekta.

Pia: Ali je pomembno, da je voda hladna, do katere temperature vama je smiselno opraviti potop?

Nika: Če mene vprašaš, mislim, da je tam nekje do 15 stopinj voda učinkovita. To je moje mnenje. Je pa res, da je tudi topla voda dobra, ima zdravilen učinek. Voda je nasploh super.

Marina: Se strinjam z Niko.

Pia: Ali sta se potopili oziroma se potapljata samo v Sloveniji ali tudi v kateri drugi državi?

Nika: Zaenkrat samo v Sloveniji. Sva res šele začetnici. Imava pa močno željo.

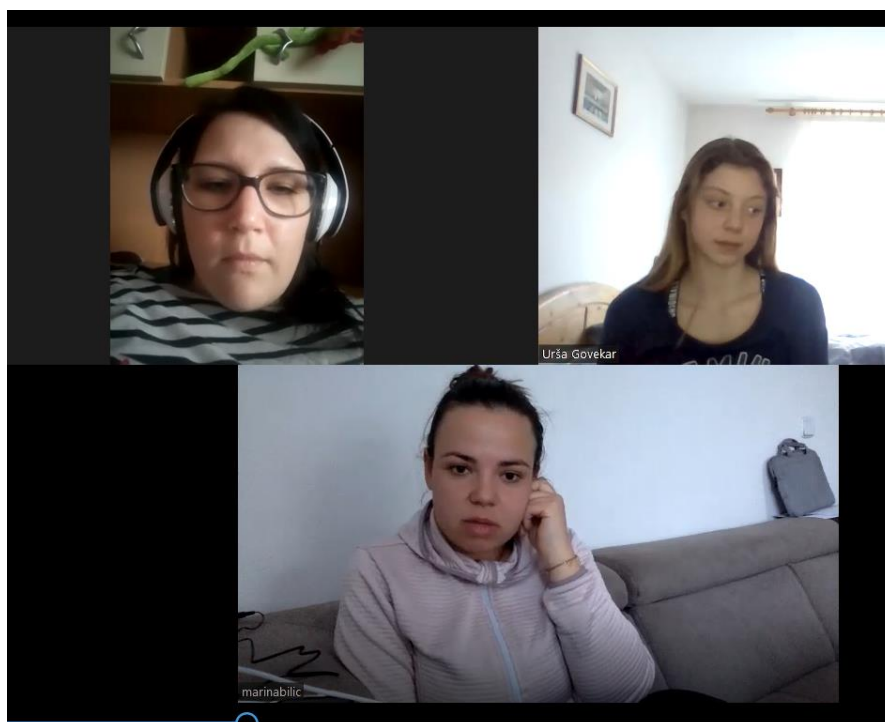
Marina: Zaenkrat v Sloveniji.

Pia: Bi pomagali, usmerili kandidate na naši sobotni delavnici v Starem malnu?

Nika: Pomembno je, da se ljudi ne sili in da so sami prepričani, da to želijo. Lahko prideva pokazat, kako to narediva.

Marina: Gospa Milena bi bila bolj zato in njene delavnice, lahko pa pridem zraven.

Pia: Najlepša hvala za vaju čas. Veliko uspešnih potopov vama želim. In komaj čakam, da se vama učenke turističnega krožka pridružimo na enem od njih.

Slika 11: Intervju

7 SPROŠČUJOČ DAN V STAREM MALNU ZA MAMICE IN OČKE

Današnji tempo življenja je zelo hiter. Redki so trenutki, ko si lahko vzamemo čas zase. To še zlasti velja za mlade starše, ki v zadnjih desetletjih veliko delajo, se ukvarjajo z otroki in nimajo veliko časa za sprostitev. Na Vrhniki je danes veliko mladih priseljenih družin, ki tu nimajo starih staršev, da bi pomagali pri popoldanskem varstvu najmlajših, ko so njihovi starši še v službah. V ta namen smo se odločile, da bo naš produkt namenjen zlasti njim, mamicam in očkom. Naš produkt bo povezan z vodo in z našim lokalnim biserom Starim malnom. V Starem malnu bomo organizirali poseben dan za obremenjene starše. Namenjen bo njihovi sprostitvi, da bi pozabili na vse skrbi in se prepustili naravi. Da se bodo lažje sprostiti in uživali v naravi, bomo poskrbeli tudi za njihove otroke, ki jih pripeljejo s seboj in jim zato ni potrebno skrbeti zaradi varstva. Tako je družina ali en starš s svojim otrokom na isti lokaciji, a obenem sta oba zaposlena s svojo aktivnostjo oziroma sprostivijo.

Slika 12: Pot v Star maln

7.1 PLAN AKTIVNOSTI

Star maln smo izbrali zato, ker je dovolj odmaknjen od mestnega vrveža in obenem dovolj blizu, da je dostopen vsem. Ponuja veliko možnosti za najrazličnejše aktivnosti, v vseh letnih časih. Do tja lahko pridemo peš, s kolesom ali celo z avtomobilom. Pot je makadamska in je speljana ob potoku Bela.

Za ta poseben dan bomo izdelali vabila - letake, ki jih bomo delili pred šolo in vrtcem. V vabilu bomo predstavili lokacijo, termine, aktivnosti in opremo, ki jo potrebujejo. Pripravili bomo 3 aktivnosti za starše in 3 aktivnosti za otroke. Na podlagi prijavljenih bomo izpeljali dan po željenih aktivnostih.

Aktivnosti za starše: hoja po Beli – čutna pot od izvira do bazena, sprostitev v prelepi okolici s čajem Lintvern in dihalne vaje s potopom v vodo. Aktivnosti za otroke: opazovanje rakov v

potoku, risanje rakov ali zmaja na enobarvno majičko in čarobna voda – okrasitev plastenke ali steklenke z motivi, ki jih srečamo v Starem malnu (rak, zmaj, mlinsko kolo, gozdne in travniške rastline).

7.1.1 PREDSTAVITEV AKTIVNOSTI ZA OTROKE

Otrok res ni težko zaposliti, če je prisotna voda. Že če jim pustimo, da lahko po mili volji čofotajo, je zanimivo. Vseeno, smo se odločile, da jim ponudimo nekaj zanimivih aktivnosti. S seboj naj na dan delavnic prinesejo enobarvno majico, prazno steklenko ali plastenko in veliko dobre volje.

7.1.2 LOVLJENJE RAKOV

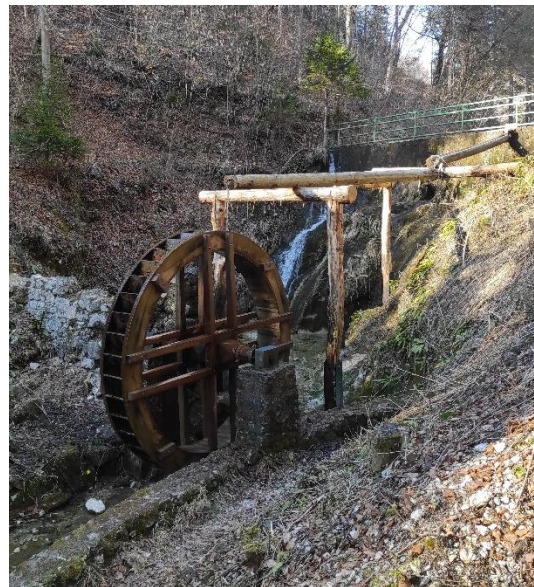
To je zagotovo nekaj, kar večina otrok še ni poskusila. Z gumijastimi škornji, vedrom in mrežico, se bomo skupaj z otroki odpravili po potoku Bela. Ob robovih rečne struge bomo iskali potočne rake, ki so najbolj aktivni v poletnem času. Ker je voda čista, v njej živi veliko rakov, ki so znanilci čistega okolja. Z mrežami jih bomo ulovili, jih nekaj časa opazovali, nato pa jih bomo izpustili nazaj v vodo. Lahko jih bomo tudi nahranili. Obenem bomo poudarili, kako pomembno je, da čuvamo pristno, neoporečno okolje. Spregovorili bomo o invazivnih vrstah rakov, kar pomeni, da izpodrivajo naše avtohtone potočne rake. Na srečo se v Starem malnu to še ni zgodilo.

7.1.3 RISANJE PO TEKSTILU

Druga aktivnost za otroke je bolj umirjeno naravnana, da si otroci malo spočijejo od hoje po potoku. Vsak od otrok bo na svojo enobarvno majico narisal svoj najljubši motiv tistega dne (potočni rak, mlinsko kolo, zmaj Lintvern, rožice, račke ...). Pri tem se bomo o vseh teh znamenitostih veliko pogovorili in naučili. Razmislili na primer, kako se živali oglašajo, kdo so njihovi plenilci, kam se skrijejo pred nevarnostjo, čemu služi mlinsko kolo ...

Slika 13: Risanje na tekstil

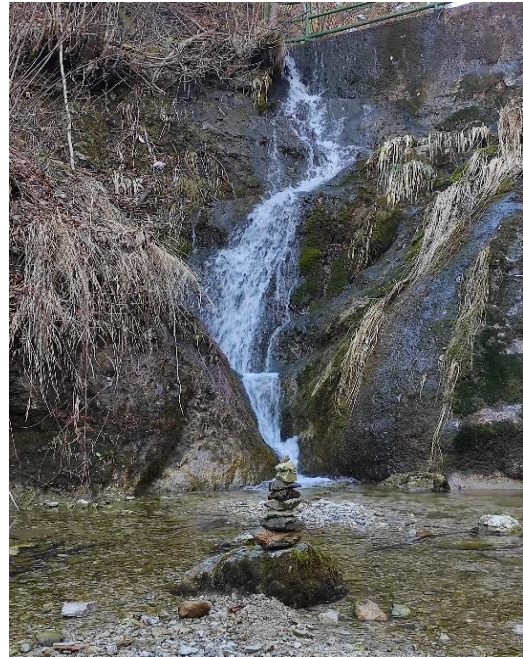
Slika 14: Mlinsko kolo

7.1.4 ČAROBNA VODA

Po risanju na majice, se bomo spet podali k vodi. Skupaj z otroki bomo na steklenice risali različne motive kot so voda, mlinsko kolo, človeška ribica, zmaj ... Ko bomo končali z risanjem, se bomo v gumijastih škornjih odpravili do izvira potoka Bele in v svoje steklenice natočili svežo zdravilno vodo. Ob tem se bodo otroci lahko preizkusili še z zlaganjem kamenčkov enega na drugega in urili svojo potrpežljivost ter ročne spretnosti. Med hojo bodo otroci poslušali zgodbo Lintverna iz Valvasorjeve Slave Vojvodine Kranjske.

Slika 15: Steklenka, ki čaka na motiv

Slika 16: Zlaganje kamenčkov

7.1.5 PREDSTAVITEV AKTIVNOSTI ZA MAMICE IN OČKE

Dan, ki je v prvi vrsti namenjen mamicam in očkom, posebno pozornost namenja njihovem sproščanju. Na ta dan naj bi se v miru sprostili, doživeli nekaj novega in bili brez skrbi, ker bo poskrbljeno tudi za njihove otroke. Pripravile smo naslednje aktivnosti.

7.1.6 HOJA PO POTOKU BELA

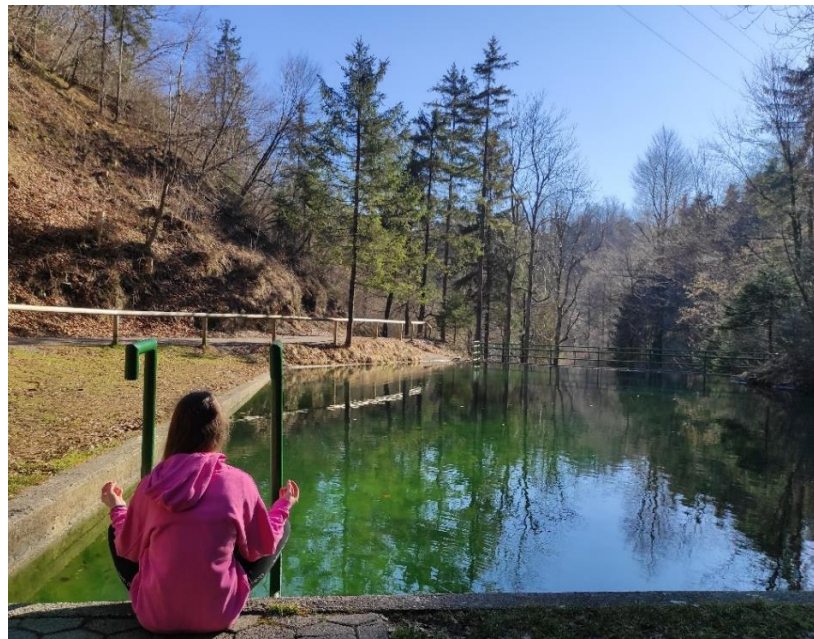
Skupaj z mladimi starši se bomo bosí povzpeli po strugi potoka Bela do njenega izvira - Lintverna. Hladna voda bo poživila posameznike, dvignila razpoloženje in odvrnila od vseh skrbi. Kamenčki v vodi jim bodo zmasirali stopala, kjer so vse naše energetske točke. Če bo voda premrzla, bomo del poti prehodili obuti. Pri Lintvernu – izviru potoka Bela, ki slikovito bruha vodo in peno, bomo nekaj časa namenili tudi zgodovini teh krajev. Omenili bomo, da je legenda o Lintvernu nastala že v 18. stoletju. Ena najbolj znanih je pripoved Janeza Vajkarda Valvasorja, ki je pisal o mladičih, ki jih bruha Lintvern. Po zapisih zdaj domnevajo, da so bili ti zmajevi mladiči pravzaprav človeške ribice. Pot nazaj naj bi bila po stezi, za pogumne pa po vodi.

Slika 17: Čutna pot do Lintverna

7.1.7 SPROŠČANJE OB ZVOKIH NARAVE

Druga aktivnost je namenjena sproščanju. Z mamicami bomo sedeli ob potoku in "meditirali". Poslušali bomo sproščujoče zvoke potoka, ptic in narave. Opazovali bomo vodo, njeno gibanje in morda živali v njej. Imeli bomo tudi vodene dihalne vaje. Pravilno dihanje izboljša predvsem delovanje pljuč in srca. Vpliva tudi na telesno in duševno zdravje. Naše dihalne vaje so kombinacija jogijskih vaj in nekaj napotkov po Wim Hofu. Ko se bomo nadihali svežega gozdnega zraka, se bomo pripravili na potop v vodo. Kdor se bo potopu odrekel, lahko aktivnost mirno opazuje ali izvede kakšno raztežno vajo za telo.

Slika 18: Sproščanje ob vodi

7.1.8 POTOP V VODO

Dan bomo zaključili z aktivnostjo, ki je udeleženci ne bodo pozabili kar tako. Da bodo doživeli potop v vodo, se ne bo potrebno odpraviti na morje, ampak se bomo potopili kar tu pri jezu v Starem malnu. Potopili se bomo skupaj z Niko Kovač in Marino Bilič, ki sta potop v Starem malnu že večkrat opravili in sta pri tem že suvereni. Vse, kar bomo potrebovali bosta pogum in dober vdih. Voda v Starem malnu je zelo čista in hladna, torej po potopu se bodo udeleženci počutili kot prerojeni zaradi pridobljene izkušnje. Potop bo trajal časovno različno, odvisno od posameznika, kako se bo počutil. Poudariti je treba, da je bistvo dobro počutje in da ne tekmuje, kdo bo dlje časa pod vodo.

Slika 19: Mesto potopa

7.1.9 ZAKLJUČEK DEJAVNOSTI

Po zaključenih aktivnostih bomo pri gostišču v Starem malnu strnili vtise, naredili refleksijo in pojasnili svoja občutja med potopom. Komu se je zdelo izkušnja osebna zmaga, koga je bilo strah, kdo se čuti super lahkega ... Ob pogovoru se bomo okrepčali z odličnim čajem Lintvern, pripravljenem iz zelišč, ki uspevajo v okolici in iz sveže vode, ki priteče od samega Lintverna do pitnika ob koči. Če bo dogodek uspešen, bomo vse povabili, da se v naslednjem terminu ponovno pridružijo in povabijo prijatelje.

8 PREDSTAVITVENI NAČRT

Vse štiri učenke delimo povabila na sobotno sprostitevno delavnico pred našo šolo. Za pomoč prosimo tudi sošolce. Pia in Ivana se odpravita v center Vrhniko pred trgovski center in delita brošure. Zainteresirani izpolnijo prijavnico, izberejo svojo aktivnost in skenirano pošljejo na mail pia.govekar@gmail.com. Število prijav ureja Pia, prijave so omejene, ker v bazen v Starem malnu ne more več kot dvajset ljudi. Če je preveč ljudi, potop ni več miren in ni dovolj prostora. Prvi prijavljeni bodo na vrsti v soboto, 2. 4. 2022, vsi naslednji bodo dobili dodatne ponujene termine.

V soboto 2. 4. 2022 v Starem malnu pričakujemo največ dvajset staršev udeležencev delavnice. Povprečno štejemo dva otroka na enega starša udeleženca. Otroci imajo s seboj plastenko ali steklenko in enobarvno majico, kar je tudi napisano na letaku. Dobimo se v Starem malnu pri koči.

Ivana sprejme starše in jih vljudno povpraša o njihovem interesu, kakšno aktivnost so izbrali. Morda si bo na dan delavnice kateri od udeležencev še premislil in zamenjal dejavnost. Zala sprejme otroke in jih po potrebi razdeli v dve skupini (dvakrat po največ dvajset). Maša in Zala odpeljeta otroke k potoku, kjer začnejo s prvo aktivnostjo. Bina povabi na čaj in meditacijo starše, ki ne bodo šli ne po čutni poti, ne na potop. Ivana odpelje starše, ki želijo do Lintverna po čutni poti, Pia se pripravi na potop. Pokaže, kako izvede dihalne vaje, povabi starše, naj naredijo enako. Nika Kovač in Marina Bilič sta prisotni pri bazenu in že izvajata dihalne vaje, ki sta jih vajeni. Po zgledu njiju, starši storijo enako in poskusijo opraviti svoj prvi potop v bazen v Starem malnu. Nikogar ne silimo, če si kdo premisli, lahko v vodo namoči le noge. Drug drugega spodbujamo, vendar ne pretiravamo.

Medtem Maša in Zala opravita vse tri aktivnosti z otroki. Če je kdo brez majice, dobi le-to iz naše zaloge. Enako velja za plastenko. Dekleti sproti pišeta seznam, da se staršem na koncu zaračuna storitev. Medtem poskrbita tudi za segreto vodo iz pitnika in pripravita čaj Lintvern. Čaj je stalno pripravljen v večjih količinah tako za otroke kot starše.

Ker je koča odprta, lahko udeleženci ostanejo v Starem malnu in si morda privoščijo dobro kosilo z njihovega menija. Obenem še naprej uživajo v lepotah narave.

9 FINANČNI NAČRT

(za 40 otrok in 20 staršev)

Plastenka/steklenka $1,5\text{€} \times 40 = 60\text{€}$

Kratka majica (otroška) $2,5\text{€} \times 40 = 100\text{€}$

Barve za risanje – akrilne $15\text{€} \times 2 = 30\text{€}$

Čopiči $0,5\text{€} \times 40 = 20\text{€}$

Plakati, brošure: 10x A3 plakati, 100x A4 brošure = 50€

Čaj Lintvern (60 porcij) = 10€

Skupni znesek vseh stroškov: 270€

Če imajo otroci s seboj svoj material, pozovemo starše naj delijo z nami povratno informacijo o dogodku in spodbudimo k prostovoljnemu prispevku.

Če otroci nimajo s seboj steklenice in majice, računamo 5€ prispevka na otroka.

10 IDEJE ZA NADALJEVANJE

Če bodo prve delavnice dobro obiskane in izvedene, se lahko mesečno določi termin (na primer druga sobota v mesecu), ko se dobivamo v Starem malnu in izvajamo tri predloge sproščanja. Nadalje se lahko ponudi zbirno mesto pred Starim malnom in se izvede planinski pohod že do same kočice. Poleg tega izvedemo srečanje vseh udeležencev po treh mesecih in izberemo najlepšo otroško poslikano majčko ali plastenko, morda naredimo razstavo vseh.

11 ZAKLJUČEK

Kako bogata je Slovenija z vodo, že dolgo vemo. To se je še posebej izkazalo pri izbiranju vodnega vira za našo predstavitev. Namreč, veliko skritih koticov Vrhniko skriva zanimivo vodno bogastvo in posebej preudaren je treba biti, dobro razmisliti, v katere skrite koticke in na kakšen način bomo varno pripeljali turiste. Človek mora ceniti naravo, se do nje obnašati spoštljivo, obenem pa hoditi po varnih poteh.

Odločile smo se popeljati turista tja, kjer je pot že utrjena in kjer je narava še vedno tako neokrnjena, da je užitek stati in gledati ter se čuditi. Pitna voda blizu urbanega okolja je posebna sreča, kar je treba negovati. Še posebej je pomembno, da se zavedamo, kako zdravilne in sproščujoče učinke ima taka voda. Ugotovile smo, da je Star maln idealna lokacija za vse to.

Naš namen je bil ponuditi različne možnosti, da si bo vsak udeleženec lahko izbral nekaj zase. Njegova izbira je odvisna od lastnega počutja in forme. Predvsem si želimo, da bi s pomočjo naših aktivnosti ljudje začutili naravo, njeno svežino, postali čuječi za vse pojave v njej, naj si bo to ptičje žgolenje ali žuboreč potok. Po naših aktivnostih bi morali biti vsi spočiti, dobrovoljni, sveži in pripravljeni na nove dogodivščine.

Pri raziskovanju smo se naučile, da ima vsak posameznik svoj lasten jaz, in da se razlikujemo med seboj. Tako smo nekateri bolj drzni, drugi bolj previdni. Vsi pa imamo skupno ljubezen do naše Slovenije in njene prečudovite narave. Z nalogo smo dosegle svoj namen, seveda pa bo izvedba našega načrta pokazala, kako lahko naš produkt še dovršimo in izboljšamo. Predvsem nas zanima, kako uspešen bo obisk in realizacija prvega potopa v hladno vodo.

Lintvern bo s svojim izbruhom vode pogasil naše težave, umiril naše telo in duha in nas tako popeljal novim izzivom naproti.

12 VIRI IN LITERATURA

Brošura: Zgodbe Starega malna

Zvočni posnetek našega intervjuja z Mirjam Suhadolnik (predsednico turističnega društva Blagajne na Vrhniki)

Zvočni posnetek intervjuja z Niko Kovač in Marino Bilič

Jure Žitko: Jure Žitko je v kraju Petkovec (članek)

Valvasor, Slava Vojvodine Kranjske, Izbrana poglavja, Mladinska knjiga, str. 94 – 96.

https://kraji.eu/slovenija/vrhnika_lintvern/slo, 27. 2. 2022

[https://sl.wikipedia.org/wiki/Bela_\(Ljubljana\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Bela_(Ljubljana)) 27. 2. 2022

<https://zemljevid.najdi.si/poi/POI40544/lintvern-kraski-izvir>, 27. 2. 2022

<https://radioprvi.rtv slo.si/2018/04/nedeljska-reportaza-116/>, 16. 2. 2022

<https://www.mojaobcina.si/vrhnika/novice/6-srecanje-priseljenih-obcanov-z-domacini-tu-smo-doma.html>, 17. 2. 2022

<http://www.consulta.si/novice/ozivitev-koce-starega-malna-in-mocilnika-na-vrhnik/1524>, 17. 2. 2022

<https://www.mojaobcina.si/vrhnika/dogodki/zivel-1-maj-v-starem-malnu.html>, 20. 2. 2022

<https://www.druzinski-izleti.si/regije/osrednjeslovenska/stari-maln-vrhnika.html>, 20. 2. 2022

https://kraji.eu/slovenija/vrhnika_star_maln/slo, 20. 2. 2022

<https://www.dnevnik.si/1042645285>, 2. 3. 2022

https://mojajezera.si/seznam_mojih_jezer/osrednjeslovenska_regija/35/ribniki_pri_stari_opek_arni/, 2. 3. 2022

12.1 SLIKE

Slika na naslovnici: http://mesec.org/foto_pdvrhnika/displayimage.php?album=311&pos=9

Slika1:

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fradioprvi.rtv slo.si%2F2018%2F04%2Fnedeljska-reportaza-116%2F&psig=AOvVaw3ios-nI5DgDW5yru8JIHT&ust=1645451941802000&source=images&cd=vfe&ved=0CAsQjRxqFwoTCOCHxae4jvYCFQAAAAAdAAAAABAD>

Slika2: <https://www.facebook.com/Starmaln/photos/pcb.2578938292359866/2578937845693244/>

Slika3:

https://www.google.com/search?q=re% C4% 8Dni+raki+jel% C5% A1evci&tbm=isch&ved=2ahUKEwjH65Giv472AhWCBXcKHeEuAdUQ2-cCegQIABAA&oq=re% C4% 8Dni+raki+jel% C5% A1evci&gs_lcp=CgNpbWcQAzoKCCMQ7wMQ6gIQJzoHCCMQ7wMQJzoICAAQsQMQgwE6BAgAEAM6BQgAEIAEOggIABCABBCxAzoGCAAQBRAeOgYIABAIEB46BAgAEBg6BAgAEB5QuQZYzzlg9TxoAXAAeACAAU2IAZ0KkgECMjC

[YAQCgAQGqAQotnd3Mtd2l6LWltZ7ABCsABAQ&scient=img&ei=dIASYsfYH4KL3APh3YSoDQ&bih=1057&biw=1920#imgrc=-pCmM52nAHfAcM](https://www.google.com/search?q=star+maln+pozimi&tbm=isch&ved=2ahUKEwiF6bnHoY72AhVG8AKHXIDA9IQ2-cCegQIABAA&oeq=star+maln+pozimi&gs_lcp=CgNpbWcQAzoHCCMQ7wMQJzoFCAAQgAQ6B-AgAEBg6BAgAEB5QpLhCWKXKQmC3zkJoAnAAeACAAW-IAc0EkEDNy4xmAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&scient=img&ei=TzESYsWFK8a2gAb5ho2QDQ&bih=1057&biw=1920#imgrc=-pCmM52nAHfAcM)

Slika4:

https://www.google.com/search?q=star+maln+pozimi&tbm=isch&ved=2ahUKEwiF6bnHoY72AhVG8AKHXIDA9IQ2-cCegQIABAA&oeq=star+maln+pozimi&gs_lcp=CgNpbWcQAzoHCCMQ7wMQJzoFCAAQgAQ6B-AgAEBg6BAgAEB5QpLhCWKXKQmC3zkJoAnAAeACAAW-IAc0EkEDNy4xmAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWfAAQE&scient=img&ei=TzESYsWFK8a2gAb5ho2QDQ&bih=1057&biw=1920#imgrc=-pCmM52nAHfAcM

Slika5: <https://www.facebook.com/Starmaln/photos/pcb.3029143064006051/3029143004006057/>

Slika6:https://www.google.com/search?q=star+maln+pri+vrhniki&tbm=isch&ved=2ahUKEwic1aXdp472AhXAIp0HHZeDOUQ2cCegQIABAA&oeq=star+maln&gs_lcp=CgNpbWcQARgCMgcIIxDvAxAnMgcIIxDvAxAnMgQIABBDMgQIABBDMgQIABAYMgQIABAYMgQIABAYMgQIABAYUA-BYAGDtcWgAcAB4AIABRYgBdpIBATKYAQCqAQotnd3Mtd2l6LWltZ8ABAQ&scient=img&ei=yDcSYpzRB8Cp9u8PI-yqA4&bih=1057&biw=1903#imgrc=nW-g57eiu-QwzM

Slika 7: https://m.facebook.com/Starmaln/posts/?ref=page_internal&mt_nav=0

Sliki 8, 9: <https://www.mojaobcina.si/vrhnika/novice/6-srecanje-priseljenih-obcanov-z-domacini-tu-smo-doma.html>

Slika 10: Stara razglednica (arhiv Mirjam Suhadolnik)

Slika 11: Osebni arhiv Pia Govekar

Slike 12 – 19: Bina in Petra Fefer